

כניף "שמרו משפט" * פקוח על: הזמנת עקולים, סיועם, חזיר ערכאות, פסקי דין, ותיק * ומגן לבעל"ד שלא יקופחו מזכותם לבידוד הבל"ד, חזן גמור, ומזיק זנתן, ולמאן בבוחת, וטוענים

ט"ו אדר תש"ע לפ"ק

לכבוד הרבנים הגאונים צ:

הרה"ג משה חיים אפרים פדואה שליט"א
הרה"ג אלחנן האלפערן שליט"א
הרה"ג אהרן דוד דוננער שליט"א
הרה"ג זאב פעלדמאן שליט"א

היות שלפי השמועה, אמורה להתקיים ביום מחר בעירכם חתונה של ר' מנחם ביקסענשפאן ג"י, עם האשה מרת צירל בלום (לבית האכהייזער). על כן הרינו שולח לכבודכם ה"ערעור על פסלנות הגט" של אשה זו שיצאתה מבית דינינו, והרינו מוכן ומוזמן לענות לכבודכם על כל דבר הצריך בירור בענין זה, ויה"ר שיתקדש ש"ש על ידינו, א"ס. [א"ה: בירור זה נס נתפרסם בי"א אדר תש"ע, כמכתב גלוי להר"ח פלאהר והר"י גאלד שליט"א, עם "הקדמה" הנמצא בפנקס בי"ד (מסמך 5008), והוא קיצור מהביאורים הארוכים על פרשה זו, שאנו עומדים באמצע עריכתה בספר משפט הכפיה [שחלקים ממנה מוצגים בפנקס בי"ד (מסמכים 5007 - 5010)], וכאן לא נתטפל רק עם הפסלנות העיקריים, המנויים בכתב בית דינינו מיום ט"ו אדר תשס"ט הנמצא בפנקס בי"ד (מסמך 1026)].

קונטרס מכתב גלוי

והוא בירור הלכה [מהדו"ק]

בפסלנות ה"גט מעושה" שבפרשת "בלום האכהייזער ביקסענשפאן"

ובו טז ענפים:

[ענף א]: דלא שייך חרם דר"ת בנ"ד. [ענף ב]: ד"מסירת מודעא" פוסל הגט אף כשלא היה ניכר האונס בשעת הגט. [ענף ג]: תוקף נאמנות בעל המערער על גט, עד שיוכחש בפניו בבי"ד בעדים כשרים. [ענף ד]: דגט הניתן מבעל שהיה תפוס ומשומר, הוא פסול ובטל אף כשלא עשו לו מאומה. [ענף ה]: דמתן מעות להבעל באופן דנ"ד, אין בכוחה להכשיר את כפיית הגט לכו"ע. [ענף ו]: דאפילו בעל המונע כל עניני אישות אין לכופו על מתן גט, וכש"כ כשדבריו הוא "מורדת" שאינו חייב לפרנסה. [ענף ז]: דכפיית גט מוכח טענת "מאים עלי", פסול ובטל מה"ת אף בדיעבד, אף כשיש אמתלא מבוררת על המאיסות. [ענף ח]: דגט מעושה שלא כדיון פסול אף בדיעבד, ותצא מזה ומזה ובניה מן השני ממזרים. [ענף ט]: דאם כפו מי שדינו לכופו להוציא, תוך כדי לקפחו מזכותו וכמבוקשו, הגט פסול ובטל מה"ת. [ענף י]: הסכמת גדולי הפוסקים: דאם כפו כשיש דיעה האוסר, הגט פסול ובטל מה"ת. [ענף יא]: ד"קלא" פוסל בגיטין אפילו כשנתברר אח"כ שהקול היה בשקר. [ענף יב]: החיוב להכריז על "ממזרים" כדי שלא יתערבו בין הכשרים. [ענף יג]: החיוב להתחשב עם "ערעור פסלנות" אף כשבי"ד המסדרין מכשירין ומתירין לה להנשא. [ענף יד]: דכש"הוזהרה" בפרוש שלא תנשא, או אף אם נשאת ע"פ "הוראה מוטעת" תצא מזה ומזה. [ענף טו]: גט שיצא עליה ערעור פסלנות מנומק, אסור לסמוך על הוראת מכשירים בלי דחיית דברי האוסרין. [ענף טז]: סיכום וקיצור היוצא מכל דברינו.

שאלה:

נוכל אחד הזמין את הבעל לפנישה בביתו בכרוקלין, ביום ה' פרשת תצוה תשס"ט לעת ערב בעד "עסקנות" מצוה, תיכף כשנכנס לתוך ביתו, קפצו עליו כשבעה בריונים עם פרצופים מוסווים ותפסוהו, ולקחו ממנו את כל הפיצוי, כולל: בתי עינים שלו וה"סעל פאון", וקשרו את עיניו וכבלו את ידיו באזיקים, ואיימו עליו שאם לא

בהצנע ובהחבא [עם האמתלא דייראת הממשלה], אם כן כששום אדם או בי"ד אינו מכחישו בגלוי, לומר שאכן היה גט רגיל, בודאי שנאמן ע"ז.

ה. ומלבר מה שיש "רגלים לדבר" באומדנא דמוכח טובא, שאכן האמת כדבריו שנתפס בידי מאנסים וכנ"ל, אף הרבה יותר מזה יש דברים בגו בנ"ד, דהו"ל בבחינת "אנן סהדי" ממש שהאמת כדבריו. דהרי עצם הדבר, מה ששום אדם או איזה בי"ד, לא הכחישו אותו להכריז בפומבי ולומר, ששקר בפי הבעל שהגט נעשה בהחבא ע"י אנסין מוסווים, דהלא אנחנו בי"ד פלוני סידרנו את הגט בגלוי, והיה גט רגיל שהבעל בא ברגלו אל הגט לפי הזמן שנקבע לזה מקודם, ונתן את הגט מרצונו הגמור והטוב בלי שום כפיה ואונס כלל, דבר שבודאי היה מתרחש אם אכן היה באמת גט רגיל. וכיון שזה לא התרחש, ושום בי"ד אינם מכחישים אותו בגלוי, הרי זה גופא משמש לנו כהודאת בעל דין וכמאה עדים בבחינת "אנן סהדי" ממש, שהאמת כדברי הבעל.

ד. דהרי אם שקר היה בפיו, ובאמת שהגט היה גט רגיל, בלי שום אונס, א"כ אין שום הסבר בעולם על השתיקה הנפלא והמוזר הזה, איה איפוא הבי"ד שסידרו את הגט, למה מחביאים עצמם בחור העכברים. אם לא משום שהאמת כדברי הבעל, שאכן כפאוהו, ומאותו טעם שהסתירו עצמם בשעת מעשה, אינם רוצים לגלות עצמם גם עכשיו.

ו. וממילא פשוט, דמה שאין להבעל עדים לאשר את דבריו, אינו שום תמיה כלל, דהלא לפי דבריו שכפאוהו על הגט בצניעה ובאופן מוסווה. הרי אין לו שום אפשרות בעולם, שיוכל להוכיח זאת בעדים, דהרי חברת המעשים עושים תמיד במחשך מעשיהם, תוך כדי האמתלא דייראת הממשלה, ואינם מניחים לשום אדם מבחוץ להיות נוכח אצל גט כזה, וכל הנוכחים שם, כולם משתייכים ל"כנופיית המעשים" המשתפים פעולה ביחד. הלהן תשברנה, לאותן אלמים שהסוו את פניהם בשעת מעשה, שעכשיו יבואו ויגלו את עצמן, ויודו לדברי הבעל שאכן כפאוהו בסתר.

ז. ובאמת דכ"ז מוכרח מעצמו, דאם לא תימא הכי, שצריכין לחוש לדברי הבעל כשטוען כן בכה"ג, אלא דנימא שדבריו בטלים ומבוטלים, א"כ הרי יצא לנו לפי"ז דין מוזר ומחודש:

בשלום, [ועכ"פ זה מיהא ברור, שהיה ממאן מלגרשה בעוד שהוא מקופח מזכותיו להחזקת הילדים, וכדלקמן (ענף ט)], וממילא לא מסתבר כלל לומר: שפתאום במשך הזמן קצר דביצוע הגט, התרצה לגרשה מרצונו הטוב אף תוך כדי קיפוחו מזכותיו, אלא שמיד אח"כ התחרט עוה"פ..

ג. ועוד "רגלים לדבר" באומדנא דמוכח טובא, שהאמת כדבריו שנתפס בידי מאנסים, דהרי בני משפחתו חיפשו אחריו כל הלילה. ואטו מסתבר לומר, שהבעל החביא את עצמו מבלי להודיע לב"ב, כדי שיחפשו אחריו ויוכל לומר אח"כ בשקר שנתפס בידי מאנסים, [או שנרחיק לכת ולומר, שגם הם ידעו מתרמית זה, ומה שחיפשו אחריו היה ג"כ בשקר ובמרמה], וביום המחרת הלך מעצמו אל הגט מרצונו הטוב, ואח"כ הוציא קול שקר שנתפס ע"י מאנסים...

מבל הלין טעמי, הרי אין לך רגל"ד יותר, מכל האומדנות דמוכחי טובא המנויין לעיל, שאכן האמת כדבריו שהיה אנוס על מתן הגט, וממילא פשוט, דעד שלא יוכחש הבעל ע"י עדים בפניו בבי"ד, בודאי שהוא נאמן לפסול הגט.

ד. ובל האמור עד כאן, לא נצרכה אלא אפילו בגט שניתן באופן רגיל ובפומבי, והבעל בא אל סידור הגט ברגלו ומעצמו לפי זמן שנקבע מקודם, וכרגיל בכל גט. אבל בנ"ד, שהבעל טוען שניתן בע"כ בהיותו תפוס ושבו ביד מאנסים, בזה אין אנו צריכין לאתויי עלה מכח שיש רגל"ד בעלמא וכנ"ל.

דכיון שצועק שכפאוהו לגרש בהחבא, תוך כדי הסוואת פני המשתתפים, באונס ניכר וגלוי להמשתתפים, והכופים בהיותם מושכרים מ"חברת המעשים" שמרוויחים מזה הון עתק, מחביאים עצמם תמיד מייראת השלטון, ועושים את מעשיהם בהחבא, והיי"ט שאינם באים להכחישו בגלוי ובפניו. ע"ז בודאי שהוא נאמן במוחלט, ול"ש לחוש אולי באמת היה גט רגיל מרצונו הטוב בלי שום אונס כלל, אלא שבדה מלבו בשקר סיפור מזעזע שתפסוהו באלימות וכפאוהו לגרש תוך כדי הסוואת פני המשתתפים.

דהרי הדבר ברור דבגוונא כמו בנ"ד, הוי בבחינת "אנן סהדי" יותר ממאה עדים שהאמת כדבריו, דהלא הדבר ידוע לנו שקיים כנופיא של "חברת מעשים" המתפרנסים ומתעשרים מבציעת גיטין מעושיין. וגם זה ידוע, שהם עושים תמיד את מעשיהם

מ"ז, שו"ב (מניינא מ"א, סי' כ"ט ז', וכ"ט), מהרי"א"ו (סי' ל"ה) שאינו נאמן בלא עדים, [וע"ע יד יוסף (אה"ע סי' ח'), מהר"י הכהן (מניינא, אה"ע סי' י"ז), מהרי"א הלוי (אה"ע סי' ח'), רמ"ץ (אה"ע, סי' ל"ד, ול"ה), שנחלקו בעובדא א' אם צריכין גט אחר].

אמנם, כולהו מיירי באחד משה אופנים הללו: **[א]**, כשאין שום "רגלים לדבר" שערעורו של הבעל אמת. **[ב]**, כשהוא מערער באיזה טענה, מה שעושה את עצמו רשע על ידה. **[ג]**, כשהבעל כבר הוחזק שקרן בעת שחקרוהו, וסתר את עצמו בכמה דברים. **[ד]**, כשמסדר הגט או העדים מכחישים את דבריו בגלוי ובפניו. **או** כשאף לפי דברי הבעל היה הגט עכ"פ באחד משלשה אופנים הללו: **[ה]**, שהוא בא לשם ברגליו מעצמו. **[ו]**, שלא היה ניכר שום אונס בשעת מעשה בציעת הגט. **[ז]**, שהגט ניתן בגלוי, ועכ"ז אין לו שום עדים לאשר את דבריו.

משא"כ בנ"ד, דליתנהו לכל הנך שבעת הגדרים הנמנין לעיל. **אדרבה** בנ"ד, הרי יש לנו מלבד ה"רגלים לדבר", אף "אנן סהדי" דמוכחי טובא שהאמת כדבריו וכנ"ל, בכה"ג לית מאן דפליג וכו"ע מודים, שהבעל נאמן בכל פרטי סיפור דבריו, ומה שמכחישים אותו ב"קלא" דשמועות פורחות בעלמא, לא מהני כלל להחליש את נאמנותו אף בכלשהו.

וממילא פשוט דעד שלא יוכחש הבעל בבי"ד ובפניו דוקא ע"י שני עדים כשרים, שמה שסיפר הוא שקר, ובאמת היה גט רגיל בגלוי, בודאי שהוא נאמן שתיאור סיפורו בכל פרטיה ודקדוקיה הוא אמיתי. [אדרבה, יש לדון ולומר, דאפילו אם אכן יבואו כהיום עדים כשרים, ויעידו בגלוי לפני הבעל שאכן היה גט רגיל, שלא יהיו נאמנים עוד וכנ"ל (ד"ה ולאדנה)], ולא יכחיש זה שום הולך ישר שיש לו מח בקדקדו, כי אם קל שבקלים מתעקש והפכפכן ההולך עקלקלות.

בקיצור, עלה בידינו: **[א]**, דכל זמן שלא יוכחש הבעל בבי"ד בפניו ע"י עדים כשרים, הוא נאמן. **[ב]**, וממילא מוטל עלינו לדון על הגט לפי דברי הבעל, וזפו"ב.

ועתה נפן למהלך ב', דאיה"נ של"ה כאן גט רגיל, אלא כפי המעשה מה שמספר הבעל, אבל

דבמה דברים אמורים - אותה הלכה הרווחת בכל הפוסקים, ש"גט מעושה" פסול ובטל [וכדלקמן (ענף ח)], זהו רק בגוונא כשהכפיה נתבצע בפרהסיא לעין כל. **משא"כ** כשהכפיה נתבצע בצניעה ובהחבא ובפרצופים מוסוים, אז הגט כשר למהדרין, דהרי לא נאמין לערעורו של הבעל, בהיות שאין לו עדים לאישור דבריו, וכיון דהם עושין כל הכפיות בצניעה, הרי נמצינו דכל הגיטין מעושין בימינו הם כשרים, וכמובן שלא יאמר כן רק הפכפכן וקל וריק מי שניחא ליה בהפקירא.

[עי' תשב"ץ (מ"א, סי' ע"ו, פ"ג, פ"ד, ל"ג) בתוקף הכח ד"אנן סהדי", ע"ש. ויש לצרף לזה מה שדנו הפוסקים, בענין אם ידיעה בלא ראייה יש לה דין עדות או לא, ע"י צמח צדק (הקדמון, סי' ע"ט, מד"ה והא), שבות יעקב (מ"ב, סי' קע"ח), נודב"ב (קמא אה"ע, סי' נ'. וחו"מ מנינא, סי' ט'), רעק"א (קמא, סי' ק"ז. ומניינא, סי' נ"ה נ"ו), חת"ם (אה"ע מ"א, סי' ק"א, מד"ה והנה ידוע), ד"ח (אה"ע מ"א, סי' פ"ז), מראה יחזקאל (סי' פ"ו, ק"ו, ק"א), צמח צדק (סי' מ"ט, ז', ז"א), דברי מלביאל (מ"ג, סי' קכ"א, ד"ה ועוד), מהרש"ם (מ"א, סי' קל"ה), אחיעזר (מ"א, סי' כ"ה. ומ"ג, סי' נ'), חלק"י (יו"ד, סי' ל"ד), מנח"י (מ"א, סי' ג'), ע"ש].

ואדרבה, תוקף כוחה של ה"אנן סהדי" בנ"ד, מכח השתיקה והמוזר לזמן ארוך כזה, מגעת וחזקה עד כדי כך, די"ל דאפילו אם יבואו עכשיו עדים כשרים, ויעידו לפני הבעל להכחישו ולומר שאכן בא ברגליו אל הגט ושהיה גט כרגיל, שוב לא יהיו נאמנים עוד. **דהרי** יש נגד דבריהם קושיא גדולה וחזקה עד למאוד, דאם אכן האמת כדבריהם, א"כ מדוע שתקו כל הזמן מן בציעת הגט ועד עכשיו זה שנה תמימה.

ודבר זה מתורת רבינו מהרש"ל (סי' י"א, סוד"ה ומלילה) למדנוה, שכתב דעדים שהעידו מקודם בהחבא ובהסתר, כבר אבדו את נאמנותם, ואפילו אם יבואו להעיד אח"כ בגלוי אינם נאמנים, ע"ש. **ומעתה** כש"כ בנ"ד, ששתקו מלהחכים כלל ערעור הבעל זה זמן ארוך כ"כ, ולא חשו על כבוד המשפחות, בודאי שזה משמש לנו כהוכחה ברורה בבחינת "אנן סהדי" שמשקרים, דאל"כ אין שום הסבר הגיוני על שתיקתם המוזר למשך שנה תמימה, וזפו"ב.

ח. **ומש"כ** החת"ם (אה"ע מ"ב, סי' ה'), בי"א (קמא, אה"ע סי' ז"ה. ומניינא, אה"ע מ"א, סי' ע'), חמד"ש (אה"ע סי' פ', ופ"א), מחנ"ח (מ"ב, אה"ע סי' ל"ע -

מ"מ "להלכה" ל"ה כפיה בנ"ד, מפני שהבי"ד עשו את הלחצים באופן כזאת, מה שע"פ הלכה לא מיחשב ככפיה. והיינו דכיון דלא אסרוהו במאסר רשמי של הממשלה, רק בחדר רגיל ונוח, וגם לא הכהו בשוטיין, רק הפחידו עליו במילי שיוכוהו, ממילא ייתכן דלא מיחשב ככפיה. **אמנם** באמת, ששני המהלכים הללו אינם מחזיקים מעמד ע"פ ההלכה, וכדלהלן:

ענף ד

גט שנתכצע בזמן שהבעל היה תפוס ומשומר תחת יד אנשים, שאימו עליו: להכותו אם לא יגרש, ושלא יתירו אותו עד שיגרש, הוא "גט מעושה" הפסול ובטל, אף בשנמצא שם במצב נוח, ואף בשלמעשה לא הכהו כלל.

הנה, דבר זה, ד"ע"כוב יציאה ממקום" מיחשב כ"כפיה" גמורה, הוא פשוט בכל הפוסקים, דמבואר בדבריהם דלאו דוקא חבישה ב"בית האסורים" רשמי שע"י הממשלה, אלא אפילו כשחובשין את הבעל בבית מגורים פשוט, ואף אם לו יהא עם כל הנוחיות, ואף כשמאכילים אותו ברבורים אבוסים וכל מיני מעדנים. **מ"מ** אם אינם מניחים אותו לצאת משם עד שיגרש, הו"ל כפיה גמורה, ע"י רמ"א (שו"ת סי' נ"ה, וקס"י נ"ט) [בתשובת מהר"ם פדואה] וז"ל, שהיה תפוס בעבור זה בעיר אחרת, אכן בפראג היה בן הורין, שלא ראו שם שום שומר עין עליו, עכ"ל. הרי לנו, דאם אכן יש מי שמעיין עליו ושומר את צעדיו, כבר מקרי כפיה.

ף"ל משאת בנימין (סי' כ"ג) שרבים ראו.. ששמו עליו שומרים כשהוליכו אותו לעיר וויניציא ליתן הגט, אע"ג דהתירו מעליו כל כבלי ברזל, מ"מ משמע ששמו עליו שומרים, והוליכו אותו ברשותם ותחת ידם, ולא הלך בעצמו וברצונו.. משמע שהוליכו אותו בעל כרחו ותחת שמירה, שאם לא יתן גט שיחזרו אותו לפארויביטש כבראשונה.. ויש לחוש שמפחד האונם נתן גט, [וע"י שו"ת פני יהושע (מ"צ סי' ע"ה) במי שהיה נחבש ביד הקהלה, ע"י"ש]. וגדולה מזו משמע מדברי התשב"ץ (מ"א, סי' א'), ריב"ש (סי' קכ"ו), ראנ"ח (סי' ס"ג), ומהריט"ן (ישנוט, סי' מ'), דאפילו כשרק אינם מניחים אותו לצאת מן העיר ג"כ מיחשב כ"כפיה", על אף שיכול להסתובב חפשי בכל חוצות העיר, ע"י"ש. ויותר מזה כתב מהרי"ק (שורש ס"ג), ובצלאל אשכנזי (סי' ט"ו), דאם נאסר מתחלה על מנת שיגרש, אז אפילו לאחר שהותר ממאסרו, אם ביד האנס להחזירו שם, מיחשב כ"כפיה" אף כשנתן הגט כשהוא חפשי.

אמנם, אף הרבה יותר מזה מבואר בפוסקים, דאפילו אם רק "הפחידו" אותו, או "הגזימו" עליו שיאסרוהו, ג"כ מיחשב גט מעושה, אף כשלא קיימו את איומם, ע"י מאירי (גיטין פ"ט, ז'), ריטב"א (סס), רוקח הגדול (סי' המקט, שער ל"א), רמב"ם (מכירה פ"י, ה"ד), ראב"ד (תמים דעים, סי' ל"ד), רמ"ה (סי' רנ"ה), רשב"א (מ"ג, סי' רע"ו), תשב"ץ (מ"א, סי' א'), בצלאל אשכנזי (סי' ט"ו), רדב"ז (ז' אלפים ז"ה), אהלי יעקב (סי' קל"א), מבי"ט (מ"ג, סי' מ"א), דרכי נועם (אה"ע סי' ל"ה), יד ימין (אה"ע סי' כ"ד), בי"א (מניינא, אה"ע מ"א, סי' ע'), דברי מלביאל (מ"א, אה"ע סי' פ"ו), אבנ"ו (אה"ע סי' קע"ח, אות ז'), יריעות שלמה (סי' כ"א), משבנות יעקב (סי' ל"ט), שם אריה (סי' ז"ג, ו"ד), קדושת ב"י (סי' ל"ה), זקן אהרן (מניינא, אה"ע סי' קכ"א), ע"י"ש.

ומעתה, כש"כ וק"ו בנ"ד דכולהו איתנהו ביה: [א], שהי' תפוס וכלוא ממש אצלם. [ב], וגם אימו עליו להכותו, וגם להחזיקו שם עד משך זמן בלתי מוגבל, ובידם לקיים את איומם. [ג], ומתן הגט היתה תוך כדי היותו שבוי ומשומר עדיין בידם בפועל ממש, בודאי שהגט פסול ובטל לכו"ע.

ענף ה

מתן מעות להבעל באופן שבנ"ד, אין בכוחה להכשיר את הכפיה על נתינת הגט בש"א, וכו"ע מורים כזה

א. **ועתה** נפן לדון, אם יש להכשיר הכפיה, מכח ה"מעות" שזרקו אחריו כששחררוהו מידם. הנה ז"ל הרמ"א (סי' קל"ד, ס"ח), אפילו קיבל מעות על נתינת הגט, לא אמרינן משום זה דנתרצה, (הגהות אלפסי פרק המגרש), עכ"ל. וז"ל הריב"ש (סי' קכ"ו) דליכא למימר בשום פנים, שיהיה מן הדין לכוף האישי לקבל מעות ושיגרש את אשתו, וכיון שאינו מן הדין, אם עשה כן, הרי הוא גט מעושה שלא כדיון, עכ"ל.

ף"ל מהריב"ל (מ"ג, סי' ע"ו), הכלל העולה, דגט מעושה הוא בטל אפילו דקיבל זוזי, עכ"ל. וב"ב הרדב"ז (סי' ז' אלפים ז"ה). וז"ל אהלי יעקב (קטטווי, סי' קל"א) והילך דברי הרא"ם (סי' ז"ג) שאין למי שאנפסוהו לגרש שום תקנה, לא בזוזי ולא בפיוס, אם לא שיסורו האונם מעליו, עד שלא ישאר לו להמגרש שום אונם על נתינת הגט משום צד בעולם, עכ"ל.

ף"ל משאת בנימין (סי' כ"ג), ואע"ג דפיים אותו בריצוי כסף שיתן לה גט, [ו]הוי לן למימר

אגב זוזי ואגב אונסיה גמיר (ומקני) [ומגרש], עכ"ז נראה דלא מהני ריצוי כסף כל זמן שיר האונס עליו, עכ"ל. ועי' נדיב לב (סה"ע סי' כ"ז) שהביא בשם הריטב"א ורבו הרא"ה בזה"ל, דאפילו נתנו לו מעות, כיון שהוא אנסו מתחילתו, לא אמרינן אגב זוזי גמר ומגרש, והגט בטל... דאל"כ לא הנחת בת לא"א עומדת תחת בעלה, שכל מי שיתן עינו על אשת איש, יאנס את הבעל ע"י ממון ויגרשנה... כללא דמילתא זאת התורה, דאשה זו היא אשת איש גמורה, ואסורה לכל העולם... ועל חכם הקהל מוטל על צוארו חומר איסור גדול, עכ"ל.

ו"ז ל ברכת רצה (סי' קי"ח), לדינא: אם אמנם שהוכחתי לדעת הרשב"א ז"ל, כל שנתנו לו מעות בעד הגירושינ דמי לזבונ... מ"מ אין לסמוך גם על אדם הגדול בענקים הרשב"א ז"ל אשר ידוע רוב גדלו, להקל בזה נגד דעת רוב גדולי המורים רבותינו הקדמונים אף גם האחרונים ז"ל, בייחוד באיסור אשת איש החמורה... מהלין טעמי נ"ל דהגט בטל ומבוטל, עכ"ל.

ובעי"ז כתב (סס, סי' קי"ט) כבר גליתי דעתי, דאף דדעת הרשב"א ז"ל דהיכא שנתנו לו מעות לגרש דמי לזבונ, מ"מ חלילה לסמוך גם על אילן הגדול הזה, ולהקל נגד דעת גדולי המורים הקדמונים וכמעט כל האחרונים ז"ל, ומי זה אשר ירים ראש להקל נגדם, ומחגם באיסור אשת איש החמורה... ולכן בגט לא מהני מתן דמים להוציאו מכלל גט מעושה... דהרי אנו רואין שהיו צריכין לאנסו... מכלל הלין טעמי... אין ספק אצלי דאינו גט כלל, והרי הוא בטל ומבוטל, והחויב על חכמי הדור הקרובים להזהיר את האשה שלא תנשא ח"ו ע"י גט זה, כי יהיה מעוות אשר לא יוכל לתקן ח"ו, עכ"ל.

ו"ז ל תשובת יהודה (סה"ע סי' כ"א, אות א'), דאטו היכא שחובטין אותו במקלות ושאר מיני כפיה... ואח"כ נתפיים המגרש ובשביל ממון רוצה לגרשה, אטו לא מקרי זה גט מעושה, והרי הדבר מבואר בב"י (סי' קל"ד) וז"ל, היכא שאנסו לאחד ואח"כ נתפיים ליתן גט, אם מחמת ממון אם מחמת יראה... דודאי עומד בחזקתו הראשונה... הרי להדיא שהיכא שיש ביד המאנס עוד לאנסו כבתחלה, מקרי גט מעושה אף שנתרצה לגרש בשביל ממון, עכ"ל. [וע"ע דברי אמת (צכ, קוני' י"א, סי' ד'), אהל שם (צרוכנא, סי' י"ד), דבר אליהו (לערמאן, סי' ע"ב), משפט צדק (ח"ג, סי' ל"ג), נאות דשא (סי' קמ"ד), ונודע בשערים (ח"א, סי' ו'), עיי"ש].

ב. ונחוי' לדעת, דאף הפוסקים שהקילו באופנים מסויימים, לפסוק כדעת הרשב"א הנ"ל, דקבלת מעות מכשיר הכפיה, ה"ה: זכרון יהודה (סי' ע"ג), מהר"ח או"ז (סי' קכ"ו), רשב"ש (סי' של"ט), מבי"ט (ח"א, סי' ע"ו), יבין ובוועז (ח"ב, סי' כ"א), מהר"ם גאויזאן (סי' פ"ז), באר יצחק (סה"ע סי' י'), בית שמואל אחרון (סה"ע סי' י'), קול אליהו (ח"ב, סה"ע סי' כ"ב), אבנ"ז (סה"ע סי' קס"ו, אומיות ב', כ"ג), חמדת שלמה (סה"ע סי' פ', אות ג') [שהצ"צ (סה"ע סי' קס"ד), והפרדס רמונים (סה"ע, סי' ב', ד"ה אמנס) תמהו עליו, אמנם גם הוא מסיק דלהתירה לעלמא צריכה גט שני], צמח צדק (סה"ע סי' רכ"ב), משיב דבר (ח"ד, סי' ו'), נודע בשערים (אשכנז, סי' ו'), שארית יעקב (סי' ע"ז), אוריין תליתאי (סי' ס"ב), מחזה אברהם (ח"ב, סה"ע סי' כ"ב), עמק שאלה (סה"ע סי' קט"ו), פורת יוסף (ח"א סי' ל"ו, אות ז'), עיי"ש. [וראה עוד עזרת ישראל (סי' ל"ד), ליקוטי צבי (סה"ע סי' קל"ד), מהרשד"ם (סה"ע סי' ס"ג), ברית יעקב (ח"ב, סי' נ"ט), וברכת יוסף (סי' פ"ג), עיי"ש].

אמנם, הרי המעיין בצדק בדבריהם יראה, דאף אחד מהם לא הסתמך על הנימוק דמתן מעות בלבד, רק צירפיה כסניף בעלמא, במקרים שגם בלא"ה יש יסוד חזק להיתר כפיה ע"פ שיטות המובאים בשו"ע. ומתמצית דבריהם יוצא, דכולהו מיירי עכ"פ באחת מנימוקים הללו, [או בצירוף כמה מהם]:

- [א], **שהבעל** עזבה כמה שנים מחמת שלא רצה בה, [עי' מבי"ט (ח"א, סי' ע"ו), אבנ"ז (סה"ע סי' קס"ו, אומיות ג', ו"ג)]. [ב], כשהבעל אין לו גבו"א, וגם קידשה ברמאות, דגם בלאו נתינת הממון מותר לכופו לגרש. [עי' עבוה"ג (סי' ל"ה)]. [ג], כשהבעל לא עשה "מסירת מודעה" טרם בציעת הגט, [עי' מכמ"א (שער ז', סי' י"ב, ד"ה נמלינו)]. [ד], כשאכן עשה מס"מ טרם בציעת הגט, אלא שלא ביטל את הביטולים דלאח"כ, [עי' מהר"ם אלשיך (סי' ל"ה)].
- [ה], כשאכן ביטל את הביטולים דלאח"כ, אלא שלא ביטל גם את הפיסול דעידי מודעות דלאח"כ, [עי' מהר"ם אלשיך (סס)]. [ו], כשביצוע הגט היה באופן של"ה ניכר עכ"פ בגלוי שום אונס, [ולכל היותר היה אונס נסתר, כגון שאיימו עליו לפנ"ז שילך לשם תוך כדי העמדת פני רצון. עי' נחלת שבעה (סי' מ"ג), וחמדת שלמה (סי' פ"א), עיי"ש].

[ז] **ודוקא** כשאונסו אינו אונס הגוף, רק אונס ממון, [וכגון שמגרש מחמת שרוצה

וכדלקמן (ענף ו', אות ז, ד"ה ושני). [ב], דהבעל לא קידשה ברמאות בהסתרת איזה מום. [ג], דהבעל אכן עשה "מסירת מודעה" טרם בציעת הגט. [ד], ואכן ביטל הביטולים שלאחריה. [ה], ואכן ביטל גם הפיסול עידי מודעות שלאחריה. [ו], והגט נעשה באופן שהיה ניכר אונס גלוי בשעת מעשה, שהיה מסובב עם אנשים מוסווים, דבר הגורם הפחדה, והיה מוכרח לעמוד כשפניו מוסבים אל הקיר, דבר המוכיח על "אונס".

[ז] **ולא** עוד, אלא דבשעת ביצוע הגט, היה נמצא במצב של אונס הגוף ממש, דהרי היה "חבוש" בידם, [מה דע"פ הלכה יש לזה דין "אונס" גמור לא פחות כלום מן הכאה ממש, וכנ"ל (ענף ד)], וזהו בנוסף למה ש"הפחידוהו" על הכאות, וגם שלא יניחוהו לילך משם אפילו זמן ארוך, [מה דכ"א מן שתי "הפחדות" הללו, יש להם דין "כפיה" בפע"צ, וכנ"ל (ענף ד, ד"ה אמנס)]. [ח], והאונס היה עליו בעצמו, ולא על אביו וכיו"ב. [ט], לא הסכים מעולם לקבל שום ממון ע"י פשרנים, [והדבר ידוע שזה זמן ארוך שלא רצה לגרשה בשו"א, כי רצה בשלום, או לכה"פ הילדים]. [י], לא רק שלא ביקש מהם מעות, אלא דאף כשרצו לאנסו לקבל סכום המעות שהם קבעו ורצו לתוחבו לתוך כיסו, לא הניחם בשו"א, וכששמיהו לתוך כובעו שהיה מונח על המטה, זרקם משם, ולא היה שום הראות "הסכם" מצידו על קבלת המעות.

[יא] **והמעות** לא היו תח"י בשעת הגט, אלא היו מונחים הפקר על המטה במשך בציעת הגט, [וגם לאחריה, רק שמוה בקופסא בין שאר חפציו, וכששיחררוהו מן ה"קאר", זרקהו אחריו בשוק ונסעו תיכף משם, ונמצא דאף אז, לא קיבל "מהם" כלום, דהרי "הפקירוהו" לכל עובר אורח, ופשיטא דכשנטלם, זכה בה מן ההפקר, דאין לך "מציל מזוטו של ים" גדול מזה, דאם הוא לא היה נוטלם, בודאי שהעובר הראשון ברחוב שהיה נתקל בה, אם יהודי או גוי, היה נוטלם, ובפרט כשהודיע להם שרוצה להחזירה להם]. [יב], הסכום של ט"ו אלף דולר, הוא רחוק מאוד ממה שנותנים בכה"ג. [יג], דתיכף ומיד לאחר גמר ביצוע ההתעללות, בא הבעל ישר משם לבית דינינו וערער על כפיית הגט. ונמציינו, דבנ"ד כו"ע מודים, דמתן דמים דבכה"ג, לא מהני כלל להכשיר הכפיה.

בחזרה את ממונו מה שלקחה ממנו, או בכדי לחסוך מלשלם קנס שקיבל על עצמו אם לא יגרש, דכיון דחזינן שמחמת הפסד ממון מוכן לגרשה, הרי הודה בזה שאכן יש לה דמים בעיניו, כ"כ בתו"ג (סי' קל"ד ס"ד, ד"ה עס קנסות), דבר אליהו (סי' ע"ג), ובחמדת שלמה (הנ"ל), צ"צ (אה"ע סי' רס"ג, אות ג'), ובנודע בשערים (הנ"ל), תיקון עולם (סי' טרה, מיקון ג', משונה ז'), חלקת יואב (דיני אונס, ענף ה', ד"ה היואל), ועוד. [ח], דוקא כשהאונס ל"ה עליו, רק על אביו. [כ"כ מהריב"ל (מ"ב, סוס"י ע"ז)]. [ט], שהבעל שלא רצה מעיקרא לגרש, הסכים אח"כ ע"י פשרנים לקבל המעות מרצונו הטוב. אבל זה נדחה מלשון ב"י הנ"ל (ד"ה ח"ל), דעצם "התפייסו" לקבל, הוא ג"כ מאונס]. [י], דוקא כשהבעל פתח פיו לתבוע ממון, וגם קבע בעצמו את הסכום, ולא שהם קבעו הסכום והכריחו אותו לקבלה, [עי' חלוקא דרבנן (שנסוף שו"ת דע"ז), דרכי נועם (סי' נ"ג) שכ"ב בשם אהלי יעקב (סי' קל"א), ושכן משמע מהרא"ם (סי' ז"ה), ע"ש שהאריך, וכ"מ גם בגדולת מרדכי (סי' ט"ו), וח"צ (סוס"י א') דאף דאשה דומה לקרקע שא"ב אונאה, מ"מ דוקא כשלא כפאוהו על סכום המעות, והובא דבריו להלכה בפרד"מ (אה"ע סי' ז', אות ז, ד"ה אצל)].

[יא] **וגם** דוקא, כשהסכמתו לקבל המעות היתה "טרם נתנית הגט". [ובשארית יעקב (הנ"ל) קמדיגיש: דלא די ב"הסכמתו" לקבל המעות טרם נתנית הגט, אלא דבעינן גם שהמעות "יהיו בידו" טרם נתנית הגט. ובמהריב"ץ (ישות, סי' מ') כתב: דלא די שיקבל המעות טרם "נתנית הגט", אלא צריך לקבל המעות טרם "כתיבתה", וכש"כ דלא מהני כלום לאחר כל מעשה בציעת הגט וכבנ"ד, וכמש"כ בגדולת מרדכי (סי' ט"ז), עיי"ש]. [יב], ודוקא כשנתנו להבעל "הון גדול", שנוכל לתלות ולומר דבהסכום שקיבל תמורתה, אכן "יש דמים לאשה". [כ"כ מהרש"ח (צני שמואל, סוס"י ו') להשוות החילוקי דיעות שבין הרשב"א והריב"ש, דבנידון הרשב"א קיבל הבעל סך גדול, משא"כ בנידון הריב"ש]. [יג], ודוקא כשהבעל לא ערער אחר כך על הגט, [עי' מהרש"ך (סוס"י ק"ל), ונודע בשערים (הנ"ל), עיי"ש].

ג. **וא"כ** בנ"ד, דאף אחד מהנך שלשה עשר תנאים מה שהטילו הפוסקים הנ"ל, ליתנהו ביה: [א], דהרי הבעל לא בגד בה ולא עזבה מחמת שאינו רוצה בה, רק מחמת טענת קביעת מקום מגורים

ענף ו

אפילו בעל המונע כל ענייני אישות, אין לכופו על מתן גט, וכש"כ כשיש לו טענה נגדית, וק"ו כשהיא טוענת נגדו "מאים עלי", המשוויה ל"מורדת" שאינו חייב לפרנסה

ומעתה, לאחר שנתברר הדק היטב (ענפים 3' וג'), דהבעל נאמן על עצם תיאור ה"עובדא" היכי דהוי. וגם נתברר (ענפים ד' וה'), דלפי תיאור הסיפור, אכן היה כאן "כפיה" גמור "להלכה" המשוויהו ל"גט מעושה" מובהק. א"כ לא נשאר לנו כ"א לברר הספק האחרון, שע"פ מהלך הכללי השני: דאולי בעל זה הוא מאותן שמותר לכופו לגרש, ונראה מאי דקמן.

הנה האשה טענה בבי"ד שני טענות על קבלת גט: [א], שעזב אותה בתכופות למשך זמנים ארוכות, וגם לא זן ולא פירנס אותה, וממילא יש לו דין "מורד". [ב], היא טענה טענת "מאים עלי". ונבוא בס"ד על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, אם יש מקום להתיר כפיה על סמך טענות הללו, או לא.

הנה בשו"ע (אה"ע סי' קנ"ד, ס"ח) כתב בזה"ל: אם ידוע שהאיש רוצה לילך לארץ אחרת ישבועהו שלא ילך, או יכפוהו שקודם שילך יגרש אותה לזמן עכ"ל, והוא מן הטור שכתב כן בשם הרא"ש (כלל מ"ג, סי' י"ג) עי"ש. אמנם כמה תשובות יש בדבר:

א. **ראשית,** דלא מיבעיא לפי דברי הבית מאיר (סס) בכוונת דברי הריב"ש (סי' קנ"ז), דווקא כשנותנים הברירה בידו, אם לישיבע או לגרש, אז לא נחשב ככפיה כשבוחר מעצמו לגרש, ואיה"נ דאם הוא חשוד על השבועה א"א לכופו אל מתן גט, בודאי דאין שום מקום לכופו על מתן גט מבלי נתינת הברירה בידו לישיבע. אלא דאף לפי דברי הפת"ש (סס, סקנ"ד) שחולק עליו, וס"ל דלא בעינן ליתן לו הברירה בין שתיהן, [וכ"כ גם בבית אפרים (מדעות משנת תרכ"ו, סי' י"ג), עי"ש]. מ"מ גם איהו מודה דעכ"פ אסור לכופו אותו על גט מוחלט, רק על "גט זמן" וכמבואר להדיא בלשון שו"ע הנ"ל, מכיון דבכה"ג הרי הברירה בידו לחזור אליה טרם כלות הזמן, ונמצא דאם לא חזר בעוד מועד, הרי גירש מרצונו, משא"כ על גט מוחלט, לית מאן דפליג דבודאי אסור לכופו.

ובפרט לפי מאי דסיים הפת"ש, דלפי מה שהביא (סק"ו) דברי הש"ך (גנו"א, סי' כ"ט ומ"ח), דאף במונע ממנה כל ענייני אישות ג"כ אין כופין אותו

להוציא, [ודלא כדעת הרשב"ש (סי' שפ"ג) שצויין בהגהות רעק"א (סס), וע"ע בחזו"א (סי' ק"מ, אות י"ז, ד"ה שס ס"ח), דחולק על הפת"ש, וס"ל דגם הגבול"א לא קאמר רק לחומרא בעלמא עי"ש, ולכאורה לפי"ד החזו"א עצמו (סי' ל"ט) דכ"ה דאיכא דיעה שלא לכופו, אם עברו וכפו הגט פסול, גם כאן דינא הכי, ועי"ש], בודאי שיש לחוש ולהחמיר עכ"פ כשיטת הב"מ (הני"ל) דדוקא בדרך נתינת הברירה בידו בין שבועה לגט, הוא דמותר לכופו, אבל לא זולת, עכת"ד עי"ש.

ב. **ושנית,** דבנ"ד, דמה שעזבה ולא זן ופירנסה, היה מכח טענות נגדיות שיש לו עליה, והוא: דלפי ההסכם שביניהם קודם התחתנותם, היה המדובר שקביעת מקום מגורם תהיה בניו יארק, וע"כ רצה לעקור מלונדון לניו יארק, אלא שהיא מיאנה בדבר. [והא' ראייה שע"ז היה עיקר הנידון, עד שלמדוה למאן בו ולתבוע גט, דהרי היא חתמה שט"ב אצל בית דינינו על טענת "קביעת מקום מגורים", ורק אח"כ אמרה, שע"פ עצת יועציה רוצית בבי"ד שמסדרין גיטין...].

ג. **וא"כ** הרי בכה"ג פסק בב"ש (סי' ע"ה, סק"צ) דיש לה דין "מורדת" כשאינה הולכת אחריו, וב"מורדת" הרי קימ"ל בשו"ע ורמ"א (אה"ע סי' ע', סק"צ) שאינו מחויב לזונה ולפרנסה, וכן פסקו להלכה ולמעשה ברדב"ז (סי' מממ"ט), וחקרי לב (אה"ע סי' ל"ד), ועי' ברך משה (סי' י') דמסיק לאחר אריכות גדול שח"ו לעשות כפיה משום שעזבה, כשיש לו טענה על קביעת מקום מגורם לפי ההסכם המוקדם שביניהם, עי"ש.

ד. **ושלישית,** דגם מטענה נוסף רצה לעקור דירתו משם, והוא משום שקרוביה היו מרגילים קטטה ביניהם, [עי' שו"ע (אה"ע סי' ע"ד) ובפת"ש (סס)], ונמצינו דמה שעזב אותו המדינה, אין זאת אומרת כלל שעזב "אותה" ובגד "בה", ושלא רצה לחיות עמה בשלום, אלא אדרבה, מכיון שרצה בה, על כן רצה לעזוב את ה"מקום", כדי שיוכל לחיות "עמה" במק"א עם כל החיובים שיש לו עליה.

ה. **ורביעית,** דעכ"פ זה מיהא ברור, דעד שלא ישבו בבי"ד ודנו ע"ז גופא: אם יש לו הזכות למנוע ממנה שכו"ע מכח טענת מקום מגורים, או לא, ועכ"פ טרם שחייבוהו בבי"ד לחזור אליה, בהתראה שאם לא יעשה כן יוכרח לגרשה, בודאי

א"ו היא אשר דברנו, דכיון שטוענת "מאיס עלי" ורוצית בגט, שוב נאבד ממנה טענת מזונות וכדבר האמור. [אלא דהרמ"א מסיק שם, דכיון שאינה מחוייבת לרוץ עמו, עליו לגרשה כדין הנ"ל (ד"ה הגה), אבל בזה קימ"ל, דרק בתורת "ברירה", ורק בגט זמן וכנ"ל (שם, מן פסקא גלא), ולא זולת].

היוצא לנו מזה: דמענת מניעת חיובי אישות בנ"ד, אין בכוחה להכשיר ה"גט מעושה" בנ"ד. **ועתה** נפן לרון על טענה השניה, והוא: "מאיס עלי" אם אכן יש בכוחה להכשיר את הכפיה בנ"ד, וניחזי אנן:

ענף ז

אם כפו למתן גט מכח טענת "מאיס עלי", הגט פסול ובטל מחמת אף בדיעבד, ואף בבעל היתר גרוע חלקי מאוד בגשם וברוח, ויש אומדנא דמוכח על אמותת המאיסות

א. הנה, היות שעיקר טענת האשה בכי"ד להתגרש, היתה מכח טענת "מאיס עלי", ע"כ נחזין להדגיש מקודם, דיש הרבה רגלים לדבר, שכל עצם טענה זו בשקר יסודה, אלא שיועציה לימדוה לטעון כן. **חדא:** דעד זמן קצר טרם ישיבת בי"ד, עוד ביקשה ממנו במכתבים שיחזור אצלה, ויסכים לקבוע את מקומם בלונדון.

ועוד, דכבר כתבנו לעיל (ענף ו, אות ז, ד"ה ושינת), שמקודם חתמה אצלינו שט"ב על טענת "קביעת מקום מגורים", ורק אח"כ אמרה לנו, שע"פ עצת יועציה, רוצית לשנות התביעה על "מתן גט"... **וא"כ** הרי מבואר בפוסקים, דאם למדוה לטעון "מאיס עלי", אז ליכא שום הו"א שזה תוכל להועיל לה מאומה, ע"י מהר"ם לובלין (סי' מ"ט), ושו"ת הרי"ד (סי' כ"ג), ע"ש וד"ב.

ב. אמנם אפילו אם טענת "מאיס עלי" היתה אמת, ולא למדוה לומר כן, מ"מ הרי הסכמת כל הפוסקים דלא קימ"ל כדעת הרמב"ם (אישות פי"ד, ה"ט) דמותר לכפות על סמך טענה זו, [ובהגדרת טענת "מאיס עלי" נכלל כל תביעה על גירושין שאינו מחמת הששה מומים שנמנו במשנה (כמוצות ע"ו, א'), ובמשו"ע (אה"ע, סי' קנ"ד ס"א ז'), ואף כשיש עליו טענות חזקות מאוד מחמת התנהגותו הרע וכדלקמן (נסוגויים מרצועות), מאחר שכבר פסקו הרמ"א (סי' קנ"ד, סכ"א), והש"ך (גנז"א, סי' כ"ט ומ"ט), והובא להלכה בפת"ש (שם, סק"ו, ס', כ"ד, ול"א), דבשו"א אין לכוף על יותר מן המנויין שם].

שאינ לו דין מורד. דהרי כבר פסק הבית מאיר (סי' קנ"ד), דכל היכי שאותו הצד שמונע חיובוה מצד השני, הוא משום טענות נגדיות שיש עליוה, הרי זה נכנס בגדר "עביד אינש דינא לנפשיה" ואין לו דין "מורד" כלל, והובא דבריו להלכה בפת"ש (שם, סק"ו הלשטון) ע"ש, ובנ"ד מעולם לא יצא עליו פס"ד שמחוייב לחזור אליה, למרות טענותיו בקביעת מקום מגורים.

ה. וחמישית, דהדבר מובן, שטענת "אינו זן ואינו מפרנס", לא שייך רק כשהוא מרעיבה ממש, וכמבואר בשו"ע (אה"ע סי' ע', ס"ג) ובנו"כ, [וע"ע חת"ם (אה"ע ח"א, סי' קל"א הלשטון)], משא"כ לפי המצב דכהיום, שנהנין מתמיכת הממשלה וכדומה, בודאי דליכא הו"א דיהא מותר לכופו עבור טענת מזונות, [ואם נימא כן, אז יהיה מותר לכוף שלשים אחוז מאחב"י על מתן גט ח"ו, כיון שאינם מרוויחין פרנסתם, א"ו דכל עוד שאינה מרעיבה א"א לומר כן כלל]. **ושישית,** דבנ"ד הרי מיאנה לקבל הדמי מזונות ששלח לה, [ע"פ עצת יועציה לרעה], וא"כ מאי טענה ד"מזונות" יש כאן, אם אינה רוצית לקבלה.

ו. ושביעית - והוא עיקר גדול, דבנ"ד שטענה גם טענת "מאיס עלי" וכנ"ל, א"כ בודאי ששני טענות הללו, דתביעת "מזונות" וד"מאיס עלי", הם צרות זה לזה, דבתקומת האחד יפול השני, דהרי ע"כ כשתובעת "מזונות", הכוונה: שהיא רוצית לחיות עמו בשלום, אלא שהוא על מנת שיתן לה מזונות, דאל"כ הרי תמות ברעב. **אבל** ברגע, שטענה עליו "מאיס עלי", וכבנ"ד שטענה כן בישיבת בי"ד הראשון, א"כ הרי טענתה הוא, שרוצית להתגרש, מכיון שמואסת בו ואינה יכולה לחיות עמו בשו"א, וא"כ הרי טענה זו מחריב וסותר את תביעתה למזונות מיניה וביה, דהרי ברגע שרוצית בגירושין ובפירוד, יש לה דין "מורדת" ששוב אין מגיע לה מזונות כלל וכנ"ל.

והגם שכ"ז פשוט וברור, עכ"ז נביא לזה ראייה ברורה, ממה דחזינן בדברי הרמ"א (שו"ת סי' ל"ו, ו"ו) וכן בשו"ת בתר בהונה (סי' נ"ו), שדנו באריכות בבעל ששנים שלימות עזב את אשתו, והולך נע ונד במרחקים, ולא זן ולא פירנס, לא את אשתו ולא את בניו, והיא טוענת "מאיס עלי", ורוצית לכופו על מתן גט, והשיבו דבשו"א א"א לכוף על סמך טענת "מאיס עלי" ע"ש. **ולכאורה** אינו מובן, דתיפ"ל דחייב לגרש מכח טענת מורד המונע ממנה כל עניני אישות.

ענף ט

אף בעל שדינו לכופו בשוטין לכו"ע, מ"מ אסור לעשות כן תוך כדי לקפחו מזכות המגיע לו ע"פ ישירות וכמבוקשו, ואם עשו כן וכבנ"ד, אז הגט פסול ובטל מה"ת

ועתה נוסף מים וקמח, במענה חזקה שאין עליה שום תשובה כלל. והוא: דאפילו אם הבעל היה מאותן שדינם לכופו להוציא בשוטין לכו"ע [מה שז"א בנ"ד כלל, וכנ"ל (ענפים ו' ה)], מ"מ היה הגט פסול ובטל בנ"ד מה"ת.

דהנה, כ"כ מהרשד"ם (אה"ע, סי' מ"א) [הובא בכנה"ג (אה"ע סי' קנ"ד, הגה"ט אות א')] מן הסברא הברורה: דאף כשהבעל הוא מאותם שדינם לכופם להוציא בשוטים לכו"ע, מ"מ זהו רק כשאינו רוצה ליתן גט כלל, אבל כשמסכים ליתן גט, אלא שמעמיד עצמו על זכויותיו האנושיים והמסתבריים, בודאי שאסור לכופו על מתן גט בל"ז, דרק משום שמותר לכופו על עצם הגט, אכתי לא אבד את זכויותיו האנושיים עי"ז, ואם אכן כפו אותו לגרש בל"ז, הגט בטל. **וביסם** דבריו ע"פ דברי החזה התנופה (סי' ד') משו"ת הרא"ש (כלל מ"ג, סוסי"י ז"ב) שהובא בב"י (אה"ע, סי' קמ"ג), ועי' נופת צופים (אה"ע, סי' נ"ו), דבכה"ג ל"ה הכפיה בכדי לשחררה מעיגונה, אלא בכדי לקפחו מזכויותיו. וכן נקטו מדנפשיהו בדבר אמת (סי' נ"ו), עין יצחק (אה"ע מ"ב, סי' מ', אומיות י"ו ו"ט), מהרש"ם (מ"ה, סי' ס'), עי"ש.

וואין מזה סתירה למש"כ הפוסקים, דמי שדינו לכופו להוציא, אינו בכוחו להטיל תנאים על מתן הגט, עי' רשב"א (מ"ד, סי' רנ"ו), רשב"ש (סי' ר"ט, וספ"ג-א'), חוהמ"ש (טור א', סי' ו', אות ג'), משחא דריבותא (אה"ע סי' קל"ו, ס"א), נופת צופים (אה"ע, סי' קצ"ו), דהם מיירו דוקא בתנאי שאינו הגיוני, (וכגון שמבקש הון תועפות עבור הגט). **וגם** בלא"ה, הרי הרשב"ש והחזו"מ מיירי מן החייב להוציא מחמת "איסור", וע"כ אם יטיל תנאי ולא תתקיים הרי לא תתגרש וישארו ביחד באיסור, וא"כ לא הועילו חכמים כלום בתקנתן].

ומעתה, הרי בנ"ד כבר הודיע הבעל כ"פ להמתווכים מצד האשה: דהגם שרוצה בשלום, מ"מ בלית ברירה הוא מוכן ומזומן ליתן גט פיטורין, כשתתחזיר לו את קישוריו לבניו כפי זכויותיו האנושיים ושע"פ תורה, [עי' רא"ש (כלל פ"ב, סי' ז'), דאף בן שהוא פחות ממש שנה, צריכין למסרו להאב אפילו כשהוא "משחק בקוביא", וכש"כ בנ"ד שהוא יותר

משש שנה, והאב הוא אדם חשוב], א"כ בודאי שהכפיה לגרש בל"ז בטילה ופסולה לכו"ע.

באופן שהתמיה בנ"ד על המתפרצים צועקת עד לב השמים, איך שאינם מתכוננים שע"י דבר קל ייתכן לה לקבל גט כשר ולהנצל ממכשול גדול כזה, והם מתעקשים בנצחנות מדומה שתנשא דוקא ע"י גט פסול כאילו שאינם יודעים במה ייבשלו. וזהו האשמה ומענה ניצחת שאין עליה שום תשובה כלל, והדבר ברור שיתחרטו ע"ז.

ענף י

הפסקת החת"ם והדבר יהושע והחזו"א: דבכ"מ שיש דיעה שלא לכוף, אם פמכו על דעת המקילין, הגט פסול ובטל מה"ת בתורת וודאי, וא"כ כש"כ וק"ו בנ"ד, שכל המון הפוסקים המצויינים לעיל, פוסלים הגט במוחלט

ועתה, לאחר שכבר מבורר, שיש כאן פסול הגמור ד"גט מעושה" ע"פ כל הדיעות, נבוא להדגיש מדברי הפוסקים, עד היכן שמגיע חומר פסול ה"כפיה", ועד כדי כך: דאם לא חששו להחמיר ע"פ דיעה יחידאה בשאלת כפיה, הגט פסול ובטל מה"ת אף בדיעבד. **וא"כ** כש"כ וק"ו כשהוא להיפך, כשאסור לכופו לכו"ע, או עכ"פ לדעת רוב מנין ובנין של הפוסקים וכבנ"ד, בודאי דאין שום הו"א שנוכל לסמוך על איזה דיעה יחידאה להקל אף אם תמצא דיעה כזאת. וזה משמש כסגירת דלת וכחומה בצורה ממש, נגד כל אפשרות להקל בנ"ד.

א). **דהנה**, כן פסקו הפוסקים הנ"ל, אפילו כשלא נתקפה הבעל מזכויותיו, הגם שכ"א מהם, כתב כן מטעם אחר: **דלדעת** החת"ם (אה"ע מ"א, סי' קנ"ו) [הובא בפת"ש (אה"ע סי' ע"ז, סק"ט. וסי' קנ"ד, סקי"א)], זהו משום דכיון דיש דיעה האוסר והפוסל את הכפיה, שוב אין לנו הוכחה ברורה לסברת הרמב"ם (גירוסין פ"ב, ה"כ) [ע"פ הסבר הלח"מ (טס)], שרצונו הפנימי אכן הוא להיפך ממיאוננו הגלוי, משום שמקיים בזה המצוה דלשמוע לד"ח, דהרי להך דיעה אינו מקיים בזה שום מצוה כלל, עי"ש.

ונקטו כדבריו: הכת"ם (אה"ע סי' ק'), שערי רחמים (מ"א, אה"ע סוסי"י כ"ו), אבני האפור (מ"א, אה"ע סי' קנ"ד, אומיות י' ו"ב), חתן סופר (סי' נ"ט), דבר יהושע (מ"ג, סי' ל'), נחל"צ (מ"ב, דף ע"א), [ומש"כ פוסק אחד,

כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי רחוקה * מממנים מ'מנים בית דין' וישועתים מ'גיל בית דין' (718)/110/4655 (951)/262,3634 (800)/713,8956 (132, 144, לקבל בדואר אלקטרוני "אי מעיל", שלח דואר pdf@sendfast.org והננו מספר המסמך בה'סאבדאקטקסטי, והסאר את ה'מעטידות' קרן: [לוח הנקסט" (דעימות כל המסמכים) הוא במסמך 9999

ענף יב

גודל החיוב להכריז בפומבי על מציאותם של "ממזרים" כדי שלא יתערבו בין הכשרים

דכירי אינשי, אם יגדל, לא יעלה על הדעת לחוש לו משום חשש ממזר, בדורינו שאין לנו ספר יוחסין כלל, עכ"ל.

ומה מאלפים לשוננו של החיים ביד (סי' ע') מה שמכריזין עליו שהוא ממזר, כך הוא חובתינו להכריח קיום התורה שלא להתחתן בו, וגם שבשביל זה יהיה חי, כי קימ"ל דממזר אינו חי, אם לא כשמפרסמין אותו. והגם שהוא גנאי לו ולאביו ולאמו, זהו מצות יוצרינו, ובכל זאת, גנאי לעצמו ומצידו, אין בו משום גנאי ושום פשע ועבירה, כי מה בידו, עכ"ל.

ענף יג

החיוב להתחשב עם "ערעור פסלנות" אף כשבני"ד המסדרין מכשירין ומתירין לה להנשא

ועתה נפן לבאר, גודל החיוב להתחשב עם "ערעור פסלנות" על גמ, ואיך הדין כשעבר ונישאת ע"פ הוראה מוטעת, ויבואר דבנ"ד בודאי הדין דתצא מזה ומזה:

דהנה בענין גודל החיוב להתחשב עם "ערעור" על גט, על אף שהמסדרים מכשירין אותה, נעתיק לכאן קצת לשונות הפוסקים: עי' מהרשד"ם (יו"ד סי' רנ"ה) שכתב בזה"ל, אם המצא תמצא באלו הגרושים, חכם או חכמים אוסרים האשה, שהולקים [עם] החכמים המסדרים הגט, ומתירין האשה לינשא למי שתרצה... מי שיאמר טעם לדבריו, ומראה פנים נראין להחמיר בגט או שאינו גט [שפסול], לא דבר ריק הוא, ואם סברת המחמירין והמתירין שקולים, ראוי להחמיר באיסור חמור כזה, ואפילו שלא היו שקולין לגמרי, עכ"ל.

ר"ן הרמ"א (שו"ת סי' נ"ו), מי שניתן הגט שלא בפניו, ונמצא אח"כ פסול מה בגט, ומפרש ואומר שפסול מטעם זה ומטעם זה, לא עלה על לב ר"ת ותלמידיו מעולם לסתום פיו מלומר את אשר בלבו, ואדרבה יישר כוחו, כדי שהאשה לא תנשא לאיש עד שתקבל גט כשר, עכ"ל. וז"ל נודב"י (קמ"א, אה"ע סי' פ"ט), על דבר הגט שארבעה לומדים מערערין... יפה עשו בגוף הדבר שלא שתקו ולא חלקו כבוד לרב במקום איסור אשת איש החמור... והאשה לא תנשא כלל עד יגרשנה בעלה שנית, עכ"ל. וז"ל חרושי אנשי שם (קלוגנה, סי' קנ"ז), על משמרתו אעמודה דהגט פסול... ידעתי כי רבים הם המתפרצים, רק עבור גוף הדבר אני

א). פסק מהרי"ל (הלכות מילה) וז"ל, וציווה הרב למשמש העיר, להכריז אחר המילה בקול רם: תדעו הכל, שילד הנימול הוא "ממזר", למען לא יתערב זרעו בזרעינו, עכ"ל. והובא בדרכי משה (יו"ד סי' רס"ט), ונפסק כן להלכה ברמ"א (טס, ס"ד) בזה"ל: ומפרסמין בשעת מילתו שהוא "ממזר", [וכ"כ גם אה"ע סי' צ' ס"ה] וז"ל: כל זמן שלא נתערבה מגלין הפסולים ומכריזין עליהם כדי שיפראו מהם הכשרים, עכ"ל], והובא גם בלבוש (יו"ד טס, ס"ג) והוסיף: כדי שיתפרסם הדבר וידעו הכל ליזהר מלהינשא לו, עכ"ל. ובביאור הגר"א (טס, סקכ"א) כתב ע"פ הגמרא (יבמות ע"ט, ז') וגם בירושלמי, דאם אין יודעים מזה, אז יכול לגרום לו מיתה, כדי שלא יתערב בין הכשרים. והובא דין זה להלכה בכל הפוסקים בלי יוצא מן הכלל, חכמ"א (כלל קמ"ט, סל"ה), דרך החיים (הלכות מילה, ס"ד), ערוה"ש (יו"ד טס, סי"ט), עי"ש.

ובמובן דדין זה לפרסם ממזרים, אינו מוגבל דוקא לשעת המילה, דהרי פשיטא דה"ה דצריכין להכריז גם על נקיבה "ממזרת" דמ"ש, אלא מכיון דבימי קדם ל"ה קיימים עדיין אמצעיים של פרסום, ממילא לא היה אפשרות לזה כי אם בשעת מילתו כשנתקבצו אנשים רבים, וכן משמע גם מלשון החת"ם (ליקוטיו סי' מ"ט) שכתב בזה"ל, והבנים מצוה לפרסם שהם ממזרים, ובניהם עד סוף העולם, עכ"ל, הרי שלא הגביל הכרזה זו לשעת המילה דוקא, וזפו"ב.

ב). ויותר מזה מבואר בשיבת ציון (סי' ס"ז), דאף על "ספק ממזרים" חייבין להכריז, וז"ל: ימחול לי שאין דמיונו עולה יפה... אבל בממזר, מה שמפרסמין שהוא ממזר, הוא להודיע הדבר בפרסום, כדי שלא ישא כשירה המותרת לבא בקהל, דאם לא יפרסם הדבר יהיה מכשול, שישודך עמו אדם כשר... לכן צריך לפרסם הדבר להסיר המכשילה, וכל מי שיתודע לו שהוא ממזר, יפרוש ממנו, דישראל בחזקת כשרות שלא לחלל זרעם בממזרים. בזה נלפע"ד לומר דאפילו בספק ממזר, אף שהוא רק איסור דרבנן, ג"כ צריכין לפרסם הדבר, כדי להציל הכשרים מאיסור דרבנן... ואדרבה מצינו שחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה... ובספק ממזר, אם לא נעשה בו דברים שיתפרסם הדבר ע"י מילתא דתמיהה דמדובר

כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי רחוקה * ממעמדים מ'פנים בית דין' ולשוערים מ'גיל בית דין' (718)/710/4655 (951)/262,3634 (800)/713,8956 (1144) לקבל בדואר אלקטרוני "אי מעיל", שלח דואר pdf@sendfast.org והננו מספר המסמך בה'סאבאזשקטק', והטאר את ה'מעסידו' ק"ק [לוח הנקסט" (רשימת כל המסמכים) הוא במסמך 9999]

אדם, כי לא הביישן למד, וחלילה לי לעקש ולא להודות על האמת, כי האמת והשלום אהבו, עכ"ל.

להשיב להמעורר על "הידור מצוה", כש"כ וק"ו כשמעורר על התרת "אשת איש" לעלמא וכבנ"ד.

[ב], ויותר כתב הנודב"י (אור הישר סי' ל', מד"ה ועמ"ס), דפסק סתום אף מגדול הדור, ואף כשהוא לחומרא, היא בטילה נגד פסק מבואר של מורה לקולא, ע"ש. וא"כ כש"כ וק"ו בנ"ד, כשהוא להיפך, דהמקילים סתמו את דבריהם, והפוסלים פירשו וביארו את דבריהם כשמלה, בודאי שאין זה בגדר "מחלוקת" כלל, ודברי המקילין בטלין ומבוטלין.

[ז], וכ"כ במשפטים ישרים (מ"א, סי' רפ"ד), וז"ל: דיין שמקשים על דבריו מדברי פוסקים, ואינו חושש להקשיא, רק שאומר "כך נראה לי", הרי זה "דיין שקר", ודבריו אינם מעלין ולא מורידין, ובסוד הדיינים לא יבא, וכמאן דליתיה דמי, ויתקיים הדין ביושבים לפני ה' ומודים על האמת, עכ"ל. [ח], ובפרט בנ"ד, יש עוד דברים בגו, דהרי הבעל התנה בשט"ב, שיתנו לו "מחיב דנתני", בודאי שפסק דין על "היתר כפיה" בלי נימוקים בטילה ופסולה, וז"פ.

[ג], וכן כתב בנודב"י (מניינא, חו"מ סי' א'), שלא נחשד בעינו שום מורה, שלא ירצה לגלות נימוקי פסקיו, רק כשלבנו יודע מרת נפשו שעיוות את הדין, ע"ש. [ד], וכן כתב בשו"ת רבינו יעקב מליסא (סי' כ"ג) בזה"ל: בדבר הגט מבני ששאלתי מכבודו, לא כתב שום תשובה, והתשובה מדינא ניתן לכתוב לכל אדם אף לאינם ראויים, וחששני לו מחטאת ועון, כי לפי הגב"ע שנכתב מע"ל, לדעתו הדלה והעניה הגט בטל הוא מדאורייתא, ויש בידו למחות, כי אם היה כ"ת כותב לזבאריש כי צריכה גט אחר לפי העתקת הגב"ע שהובא לפניו, היו שומעין לקולו, ולא היו מרבין ממזרים בישראל... עכ"ל.

ג. והנה לאור המבואר, דפסק סתום לא נחשב לפסק כלל לעומת פסק מבואר, פשוט דלא אזלינן כה"ג בתר ה"סותמין", אף כשהם רובא נגד ה"מבארים", דהרי הלכה רווחת הוא אפילו לגבי ממונא הקל, דיחיד שאומר כהלכה, גובר על רבים האומרים שלא כהלכה, ע"י משנה (פאה פ"ד, מ"א וז'), אפילו צ"ט אומרים וכו', ואחד אומר וכו', "לזה שומעין שאמר כהלכה", וע"י תו"ב (קדושין פ"ג) דמוסיף, דאפילו אם זה היחיד שאומר כהלכה, אינו עושה כן מחמת שרוצה לקיים ד"ת, רק משום נגיעתו בדבר, עכ"ז שומעין לו משום דסו"ס הרי אומר כהלכה, והובא בר"ש ותיו"ט (טס), וברמב"ן (סנהדרין ר"פ ז"ג), רשב"א (צ"ג י"ב, ז'), וגם נפסק כן להלכה ולמעשה ברמב"ם (מתנו"ע פ"ג, הט"ו-ז'), סמ"ג (לאוין רפ"ד), ע"ש.

[ה], וכן כתב עוה"פ (טס, סי' נ"ג) בזה"ל: דאפילו במקום לעז בעלמא אמרו הז"ל (ינמות ס"ה, א) אם הוא שתיק אנן מי שתקינן... וידועין דברי המרדכי (סי' ממ"ט, ומס"ט) אשר צוה ליתן גט אחר בחשש קטן, ולענ"ד גט זה אפילו ריח הגט אין בו... אך בעוה"ר עיני הדור אע"פ שרואין קלקולים הנוגעים בנפש, שותקין ומבקשין היתר על איסור מפורש, והביא היתר לא ידעתי מאיזה, וצוה לסתום הדברים, ובכ"ת הדבר תלוי לצוות להראות ההיתר, כי התורה בפומבי ניתנה [שנא פ"ג, ז'], ולא מראש בסתר דברתי תורה, עכ"ל.

והפוסקים בנו מזה בנין להלכה, ע"י מהרי"ט (מ"א, סי' ט"ט), דברי מלביאל (מ"א, סי' ל"ה), תשורת ש"י (מ"א סוסי' ל"ט, וסי' מנ"ה. ומ"צ סוסי' קי"א), שם אריה (אור"ט סי' ז'), שערי דיעה (מניינא סי' קל"ז), בן פרת (סי' ז'), מהרש"ם (מ"א סי' פ"ג. ומ"ד סי' מ' וקמ"ג. ומ"ה סי' כ' וע"ד. ומ"ו סי' נ"ו), מהרש"ג (מ"ג סי' פ"ט), אוריין תליתאי (סי' ז"ב), לחם שלמה (יו"ד סי' כ"ה), אלף המגן (מ"ג סוסי' ל"ד), דברי סופרים (סי' י"ד), חלקת יואב (יו"ד סי' כ'), בצל החכמה (מ"א סי' ס'), אגור"מ (אור"מ מ"ג סי' מ"ה. ומ"ה סי' ט"ו), ע"ש.

[ו], וכן כתב גם הגה"ק בעל התכלת (נפקדממו) וז"ל, שאין זה דרך התורה כלל, לבוא בהחבא, אלא כל מי שיודע להשיב בדבר הלכה, מוכרח לחוות דעתו בגלוי, ולא יטמנינו בחיבו, [ד]מי שיש לו לטעון, מוכרח וחובה עליו לגלות ולהתווכח להוציא הדין לאמיתו, ואם שכנגדו ינצחו בהלכה, מוכרח להודות לו ולא ירע לבבו כלל מזה, אדרבה ויגיל וישמה, כי יצא הדין לאמיתו, עכ"ל. ואם כתב כן, אף רק כלפי החיוב

ענף מזו

סיכום וקיצור הוצא מכל דברינו:

א. אין כאן חרם דר"ת שעל הוצאת לעז, אדרבה החיוב להתריע כשרואין פסול, וחייבין האשה והנושאה

כשינתן לו הבנים, [ובפרט בנ"ד, שהבנים היו קשורים אליו אהבת נפש], בו"ע מודים דהכפיה פסולה, וזהו מענה שאין עליה תשובה, כי בנקל תוכל להשיג גם כשר, לולא המחזיקים בידה, שבכדי הראות כח השתלמות ונצחנות, ניחא להו להפקיר "אשת איש" לעלמא, ה"י. (ענף ט').

י. אפילו אם היו נמצאים פוסקים המכשירין הכפיה [מה שז"א בנ"ד], כבר הרצו תחת"ם והדבר יהושע והחזו"א, דאם הלכו לקולא בנוגע לשאלת כפיה אף נגר פוסק יחידאה לחומרא, אז הגט פסול ובטל מה"ת אף בדיעבד, וכש"כ בנ"ד, שכולם [או עכ"פ רוב מגין ובגין] פוסלין, וזה סותם כל מבוא דאפשרות להכשיר הכפיה, וזהו מענה שאין עליה שום תשובה כלל, (ענף ט').

יא. בנ"ד שהמכשירין לא דחו דברי הפוסלין, הדבר ברור ע"פ הלכה שאין התירם מחזיק מעמד, ואסור לסמוך עליהם, והאשה או הנושאה שסמכו עליהם, יש להם דין "מזידין", וחובא רמיא לפרסם מציאותם של "ממזרים", כדי שלא יתערבו עם הכשרים, (ענפים י"ג וי"ד).

יב. ובפרט בנ"ד שהאשה והנושאה הוזהרו ע"י בי"ד שלא ינשאו, ההלכה ברורה, שתצא מזה ומזה על אף שהיו גם מתירין, כיון שלא המתינו עד שיתלבן ויתברר הדבר ע"י שישאו ויתנו הצדדים זע"ז, ואסור לבעלה ליתן גט כשר טרם שתתגרש מן השני, (ענף י"ד).

סוף דבר:

והנה מלבד כל הנ"ל, יש להתבונן עוד, דבגט כזה שנעשה בערש"ק, דמבואר בפוסקים שלא לעשות כן, וגם ע"י "שליח קבלה" [ע"י רמ"א (אה"ע סי' קמ"א, סכ"ט) שכתב וז"ל: נכון להחמיר שלא לגרש ע"י שליח קבלה כלל, וכן נוהגין, עכ"ל. וע"ע שו"מ (קמא ס"ג, סי' פ"ד) איך שהרעיש על ד"ז, עי"ש].

ובנוסף לזה, נעשה הגט בחשאי ובמצב מבוהל, שהיו בפרט גדול שלא יתפסו ע"י הממשלה, מה שבכל שעה שחלף ועבר, נתגדלה יראתם יותר, והיו שרויים במצב של התמתחות העצבים עד כלות ממש, ובגט הרי צריכים לסדרה באופן דמתון מתון, להתבונן בכל צעד ושעל שתהיה כהלכה, והבעל טוען שלא אמר כלל כפי מה שציווי לומר. **בבה"ג** בודאי דשייך החשש מש"כ הדברי מלכיאל (ס"ג, סי' קל"ד), מהרש"ם (ס"ג, סי' ר"ס), ומהר"ש (ענגל, ס"ו סי' ז'), ומנחת שלמה (ס"ג, סי' ק"ג, אות כ"ג), דגיטין כאלו הם בחוקת פסולים, עי"ש.

ונסיים בלשון שו"ת דבר אמת (אה"ע סי' י"ו): שלא יסמוך האדם על דעתו להתיר אשת איש בכדי, בלי ראיות ברורות וישרות וסברות זכות רק מצד רחמנות, שסופה "אכזריות", שמן הדין יהוייב שיהיו בניה ממזרים, והפוגע בה הוא באיסור חנק, עכ"ל. וז"ל תשוה"ג (ס"א, סי' טס"א) [בענין גט

להתחשב עם הערעור, על אף שהמסדרין מכשירין ומתירין, (ענפים א' ו"ג).

ב. אף אם הגט היה כשר בתכלית, ג"כ היתה אסורה להנשא על ידה, מכח הפסול דרבנן ד"קלא", (ענף ב').

ג. אפילו אם היה כאן גט רגיל, ג"כ היתה פסולה, מכח ה"מסירת מודעה", (ענף ג').

ד. בנ"ד ברור להלכה, דהבעל נאמן בסיפורו איך שהיה אנוס, עד שיוכחש ע"י עדים בבי"ד ובפניו דוקא, וכל הכחשה דבקלא בעלמא אינו כלום, (ענף ג').

ה. אופן המתן מעות בנ"ד, ותוך כדי כשהבעל היה שבוי ביד אנסיין, לא מהני ע"פ שום פוסק להכשיר את הכפיה כלל, והגט פסול ובטל לכו"ע, (ענפים ד' ו"ה).

ו. מענת האשה שמנע מלפרנסה, וגם הרחיק נדוד, לא מהני כלל להכשיר הכפיה בנ"ד מכח כמה מעמים, (ענף ו').

ז. מענת "מאים עלי" אפילו עם אמתלא מבוררת, לא מהני כלל להכשיר הכפיה, ואף לא בדיעבד, (ענף ז').

ח. להלכה מוסכם מכל הפוסקים, ד"גט מעושה" פסול ובטל מה"ת אף בדיעבד, ובנ"ד גם הרמב"ם יודה מכח ארבעה טעמים נפרדים מש"כ הפוסקים, (ענף ח').

ט. אפילו אם היה הבעל מאותן שמותר לכופן בשומין לגרש [מה שז"א כלל בנ"ד], מ"מ אם מסכים לגרש

מעושה"], ודברתי פעם בענין זה עם מרן הגר"ז זצ"ל (גא"ד דניסק), וסיפר שהדבר גרם לו מזמן עגמת נפש, עד שהוא חולה ממש, שיש חשש "גמ מעושה" וכו', עכ"ל.

ועתה, אחרי כל האימורין הניתנין לעיל, הרינו מתחננים וגם מזהירים את ר' מנחם ביקסנשפאן מקרית יואל, ואת צירל בלום מלונדון אשת הר"ר מנחם מענדל בלום שליט"א, שח"ו כל יהינו להנשא, מרם שיתברר ויתלבן דינו של הגמ, לאור כל ה"פסלנות" החמורים המובארים כאן. ואם אכן יעשו כן ח"ו, אז נהיה מוכרחים להכריז עליהם בפומבי חוזר ושוב, שהם עוברים על האיסור החמור והנורא ד"אשת איש" רח"ל, ועל בניהם שיוולדו להם, שהם "ממזרים" גמורים לכל דבר עד סוף כל הדורות, ה"י.

ולא יועיל להם שום "היתר סתמי", מבלי הוכחת הנימוקים, מדוע שלא היו צריכין לחוש להלכה, לכל דברינו האמורים פה, על כל ערעור וערעור בפע"צ, דמכיון שהיה אסור להם ע"פ הלכה להסתמך על "היתר" כזה, שוב ידונו כ"מזידין" גמורים וכמבואר לעיל (ענפיס י"ג ו"ד). ואנו פונים בזה לכל בעל השפעה, שידע את גודל האחריות המוטל עליו, שלא לבגוד בחיובו שבתורת "ערבות", למנוע בעדן מלחשא בעוד מועד, מרם שיהיה כבר בגדר "מעוות לא יוכל לתקון", [זה הבא על הערוה והוליד ממנה ממזר, (מגיג ט, 6)], ולמזהיר ולנוהר שלומים תן כמו נהר, א"ס.

וע"ז באעה"ח, בשם שאר חברי הבד"צ, ה' תצוה י"א אדר תש"ע לפ"ק. אברהם שמואל יהודה געשטעטנער